

“Hastane gövdelerin,
tiyatro ruhların şifa kaynağıdır.”

MUHSİN ERTUĞRUL

Tiyatro başta olmak üzere roman, hikâye, masal, şiir gibi bütün edebî türlerde farklı düzeylerde konuşmadan faydalanılır.

TİYATRO

Bunlardan tiyatro, tamamı ile diyalog, zaman zaman da monolog anlatım tekniği üzerine kurulur.

Tiyatroda anlatıcı olmadığı için yazar; her şeyi, kahramanı veya kahramanlarını konuşturarak ifade

CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE TİYATRO

1950'li yıllardan sonra sanat ve edebiyattaki yenilikler, tiyatro türünün gelişmesine zemin hazırlamış ve bu dönemde tiyatro türünde verilen eserlerin sayısı artmıştır.

Cumhuriyet Dönemi'ndeki toplumsal değişimlere bağlı olarak diğer edebî türlerde olduğu gibi tiyatro türünde de konular çeşitlenmiştir.

Bireyin iç dünyasından toplumsal sorunlara, kuşak çatışmasından evrensel konulara kadar pek çok konu tiyatrodaki yerini almaya başlamıştır.

Cumhuriyet Dönemi'nde 1950'li yıllardan sonra:

Bu dönem tiyatro yazarları, toplumun her kesimine uzanmakta; konularını kent, kasaba ve köy yaşamının somut gerçeklerine dayandırmaktadır.

Eserlerinde günlük hayatın içinden kadın, erkek, memur, asker, iş adamı, tüccar, politikacı ve köylü tiplerine yer verirler.

Bu dönemin tiyatro eserlerinde kullanılan açık ve yalın bir dil, somut bir anlatım üslubun belirleyici özellikleri olmuştur.

Cumhuriyet Dönemi Türk Tiyatrosu'nda Tanınmış Yazarlar ve Eserleri

Vedat Nedim Tör

Sanatkâr Aşkı / Hep ve Hiç

Cevat Fehmi Başkut

Ayarsızlar

A. Turan Oflazoğlu

IV. Murat / Kösem Sultan

Turgut Özakman

Töre / Ah Şu Gençler

Refik Erduran

Cengiz Han'ın Bisikleti / Karayar Köprüsü

Necati Cumalı

Nalınlar / Yaralı Geyik

Recep Bilginer

Sarı Naciye / Gazeteciden Dost

Sabahattin Kudret Aksal

Kahvede Şenlik Var / Şakacı

Hurrem Sultan adlı üç perdelik tiyatrosunda dönemin tarihî gerçekliğini bireylerden yola çıkarak vermiştir.

Yazar, saltanat tutkusu olan Hurrem Sultan'ı tüm yönleriyle (annelik, kıskançlık, hırs vb.) yansıtmaya çalışır.

Tiyatrolarında “güç” kavramı üzerinde durmuş, konu olarak özellikle bireyler arasında dar çevrede geçen hâkimiyet kurma gayretini işlemiştir.

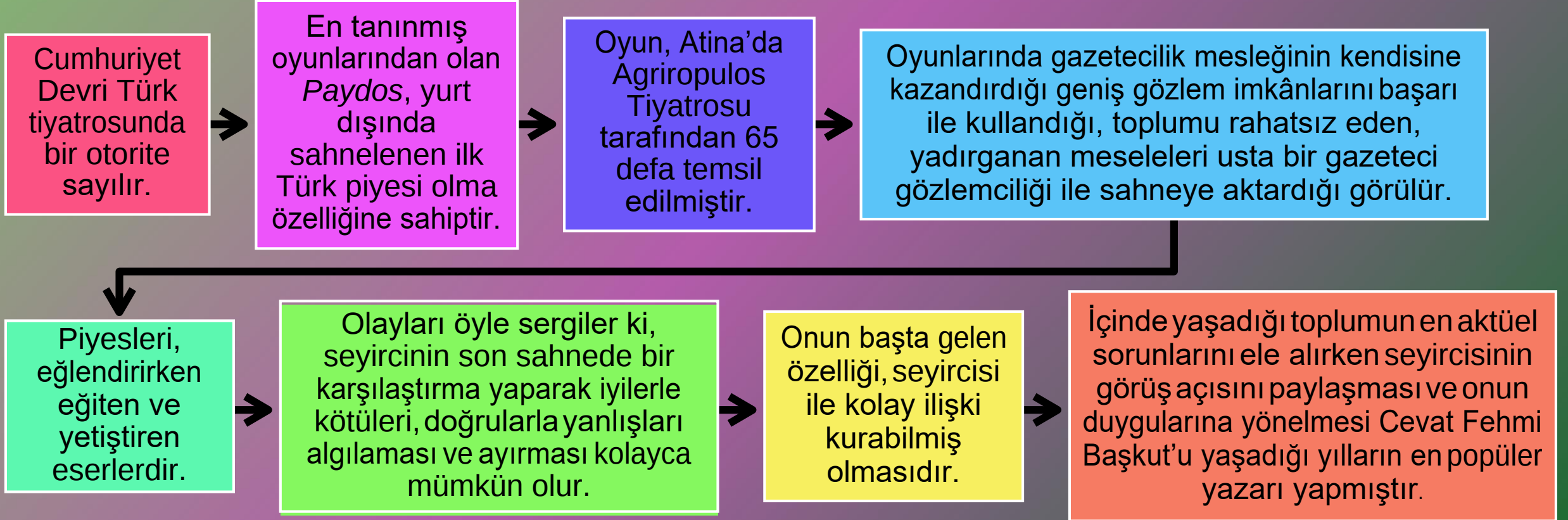

Tanrılar ve İnsanlar, Hurrem Sultan, Kocaoğlan, Yalan, Atçalı Kel Mehmet, Ya Devlet Başa Ya Kuzgun Leşe, Fadik Kız tiyatro türündeki eserlerinden bazılarıdır.

Cumhuriyet Dönemi tiyatro yazarlarından
ORHAN ASENA

***HURREM
SULTAN***

CEVAT FEHİMİ BAŞKUT

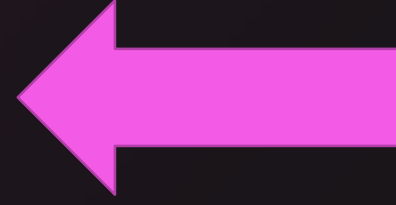

Melih Cevdet
Anday

Aziz Nesin

Sermet Çağın

Ferhan Şensoy

Tiyatrolarında
klasik yapı
genellikle
kırılır.

ABSÜRT TİYATRO

Türk edebiyatında 1960'lı yılların sonuna doğru etkili olan bu tiyatro anlayışında; umutsuzluk, korku, anlamsızlık, topluma ve kendine yabancılaşan insanlar ön plana çıkarılır.

Absürt tiyatro ile birlikte geleneksel tiyatrolarda hem kurgusal hem de anlamsal birtakım değişiklikler görülür.

Bu değişiklikler; gerçekçi zaman ve mekân unsurlarının bazen terk edilmesi, neden-sonuç ilişkisinin arka plana itilmesi, kronolojik zamanın kırılması ve soyutlamalara başvurulması şeklinde sıralanabilir.

GÜNGÖR DİLMEN

MİDAS'IN ALTINLARI

Midas'ın Altınları, *Midas Üçlemesi* olarak bilinen tiyatro eserlerinin ikincisidir. Yazarın bu üçlemesinde yer alan oyunlar şunlardır: *Midas'ın Kulakları*, *Midas'ın Altınları*, *Midas'ın Kördüğümü*.

Güngör Dilmen, kimi zaman tarihten kimi zaman mitolojiden yola çıkarak günümüz sorunlarına uzanan oyunlar ortaya koymuştur. Dilmen; *Midas'ın Altınları*'nda Dionisos'u, keçileri ve Silenos'u olaya dâhil ederek Yunan mitolojisinden yararlanmıştır.

Yazar, 1968'de kaleme aldığı *Midas'ın Altınları*'nda gözü para ve altından başka bir şey görmeyen Frigya Kralı Midas'ın altın tutkusunu konu edinmiştir. Eserde kralın bu tutkusu, önce kendini ve yakın çevresini sonra da halkı olumsuz etkilemiştir. Kral Midas'ın gücünü göstermek için halkı toplamasında halkı da tutkularına alet etme isteği yatar.

Oyunlarında Türkçeyi başarıyla kullanan ve açık, akıcı, şiirsel bir dili olan Güngör Dilmen mizahi öğeleri tiyatro eserlerinde başarıyla kullanmıştır.

Eserinde Midas'ın altına olan tutkusunu, her şeyi altına dönüştürme gücünü elde ettiğinde yaşadıklarını trajikomik bir dille ve kendine özgü denilebilecek bir mizah anlayışıyla vermiştir.

Yazar, oyunlarında genellikle kendisini çevreleyen şartlar içindeki bireyi anlatırken kahramanlarının iç dünyalarını ve gerilimlerini ortaya koymakta da başarılı olmuştur.

Güngör Dilmen, Türk edebiyatında absürt tiyatronun da önemli isimlerindendir.

1

NECATİ CUMALI

YARALI GEYİK

Yaralı Geyik eseri, Cumalı'nın on altı tablodan oluşan iki bölümlük bir tiyatrosudur.

Cumalı'nın kaynağını doğrudan doğruya folklordan aldığı eserde bir tutku, bir hayal peşinde koşan ve eline geçmesi mümkün olan para, koltuk, mevki gibi maddi imkânlarla karşı ideallerini yeğleyen bir avcının hikâyesi anlatılmıştır.

Eserin konusu ile Necati Cumalı'nın meslek yaşamında gösterdiği tavır arasında bir benzerlik bulunmaktadır. Nitekim Cumalı da bir süre yaptığı avukatlığı bırakarak yaşamı boyunca sanatsal çalışmalarda bulunmayı tercih etmiştir.

Tiyatro; Cumalı'nın doğa tasvirlerinin, insanla doğa arasındaki mücadelenin ön planda olduğu ve Avcı Duran'ın başkahraman olarak işlendiği bir karakter tiyatrosudur.

Klasik bir olay dizisinin esas olduğu *Yaralı Geyik* adlı eserde doğa ile insanın iç içe olması nedeniyle dağ, av ve avcılıkla ilgili unsurlar kullanılmıştır.

NECATİ CUMALI YARALI GEYİK

Anadolu insanını sahneye taşıyan Cumalı; halk gerçeklerine ışık tutarken Anadolu'nun kendine özgü renklerinden, hayat tarzından, konuşma ve davranış şekillerinden de yararlanmıştır.

Bu unsurlar oyuna canlılık, inandırıcılık, etkileyicilik ve derinlik katmıştır.

Sözlü ifadeyi etkileyici ve lirik kılan şiirsel dil, benzetmeler, orijinal söyleyişler de esere içtenlik kazandırmıştır.

Konuyu sadece toplumsal ve mahallî nitelikte ele almayıp evrensel tema ile birleştiren yazar, başarıyı Anadolu'nun sözlü geleneğinde yaşayan kaynaklara yönelmekle kazanmıştır.

Yerli nitelikleriyle dikkati çeken oyunda kişisel sorunlardan toplumsal sorunlara gidiş esastır.

Eserde, bir ideal uğruna bir ömür tüketme konusunu ele alan yazar, Türk tiyatrosunun ilgi alanını genişletmiştir. Cumalı canlı, renkli ve farklı kişileriyle tiyatroya yeni bir renk ve soluk getirmiştir.